החברותא

החברותא בטאון פנימי לחברים גליון מס **178** בס"ד ערש"ק פר' בלק י' תמוז תשס"ב

פנינים יקרים

וירא בלק בן צפור את כל אשר עשה ישראל לאמורי (כ"ב, ב) מה שעשה ישראל לאמורי ראה, אך מה שעשו אומות העולם לישראל לא ראה. וכך העולם, תמיד מביטים שונאי ישראל לעבר עם ישראל למצוא חסרונות למעשיהם של ישראל. אך לעולם לא יביטו ויראו כמה צער הם עושים לנו ומבקשים רעתנו.
(הרב א.נ. גלאנטי)

וירא בלק וכו' (כ"ב, ב') נ"ל לומר דבר פשוט ומוסכם כי כל השפעות הטובות שיש לישראל הוא רק מחמת שממעטים עצמם לפני השי"ת כמה"כ לא מרובכם וכו' וזהו וירא בלק היינו שהבין את כל אשר עשה ישראל לאמורי, אמר עשה בלשון ולא אמר עשו לשון רבים אלא שהבין מחמת שישראל המה באגודה אחת.
(נפש טובה)

עתה ילחכו הקהל את כל סביבתנו (כ"ב, ד') יש בישראל שני סוגי אנשים בני תורה ובעלי בתים. בלעם ובלק ידעו שאם בני התורה סגורים בחדרם ולא יהיו מעורבים בין הבריות לא היו המואבים מפחדים כי אז ח"ו ידי עשו שולטות אבל עיקר פחדם היה מפני הקהל הוא קהלה והתאספות יחד עם כלל ישראל כשכלל ישראל באחדות אין ידי עשו שולטות...
(דברי יחזקאל שרגא)

ויאמר מואב אל זקני מדין עתה ילחכו הקהל את סביבתינו כלחך השור את ירק השדה (כ"ב, ד')... כמו שהשור מלחך את ירק השדה בפיו כך ילחכו בני ישראל אותנו בפיהם - בתפלה -שאינם צריכים להלחם בחרב ובחנית.
(בית ישראל השלם)

הן עם לבדד ישכון ובגוים לא יתחשב (כ"ג, ט) פרש"י כשהם שמחין אין אומה שמחה עמהם. הענין הוא כי עיקר תכלית המבוקש של איש ישראל הוא הביטול אליו יתברך, וזה סוף ותכלית תשוקת בני ישראל..., הן הוא לשון יחידי כמ"ש במדרש הן בלשון יוני אחת, כי אין שום עם יכול לבוא להאחדות רק בני ישראל.

וכן בפסוק הן עם כלביא יקום, פירוש שיש לבני ישראל התחדשות בכל יום כמ"ש אשר אנכי מצוך היום, בכל יום כחדשים. וכמו שבנ"י מקבלין מלכותו יתברך בכל יום כך הקב"ה בכל יום כמ"ש הבוחר בעמו ישראל ולא אשר בחר רק בכל יום מתחדש אהבת ה' לבנ"י ואין שום אומה שיש להם כח בהתחדשות רק בנ"י.
(שפת אמת)

אפס קצהו תראה וכלו לא תראה (כ"ג, י"ג) כשמסתכלים על פרט אחד מישראל של "קצה" אפשר עוד לראות איזה חסרון - תראה, ברם כשמסתכלים על כלל ישראל, על "כולו" אז לא תראה - אין למצוא בו שום חסרון ופגם.
(אהל תורה בשם הגה"ק מקוצק זצ"ל)

כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל (כ"ג, כ"ג) מפרשת בלעם ובלק אנו למדים עד כמה להתחזק באמונה פשוטה בלי התחכמות, וכוונת בלעם ובלק היה להכניס ספיקות בלבות בנ"י... אבל באמת לא הועילו כלום כי עיקר עבדות בנ"י באמונה פשוטה בלי התחכמות. וזה דאיתא כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל. ואיתא בגמ' נדרים כל מי שאינו מנחש מכניסין אותו במחיצה שאפילו מלאכי השרת אינם יכולים לכנוס שם.
(בית ישראל)

מה טובו אהליך יעקב (כ"ד, ה')... בלעם שהוא כללות הדעת דקליפה כיון שראה שאין פתחיהן מכוונים זה מול זה, פירוש שאין היראות של כל אחד מכוון לחבירו, אבל כל חד לפום דרגא דיליה. הגדול לפי גדלו והקטן לפי ערכו מיראת העונש, וכמו"כ הגדולים לפעמים בעצמן אינם מכוונים כפעם בפעם וכל מגמתם רק להכניס היראה ופחד ה' בלבם וכו' - ולכן ראוי שתשרה עליהם שכינה.
(פרי הארץ)

שיחת קודש ממורנו ורבנו זיע"א

שיחת הראי"ש לגיל ש"ק פרשת אמו"א תשכ"ה, נכתב ע"י הר"ר כפ' הענקל

הסקפנות לכוון המועיל

הרבש"ע מחדש בטובו בכל יום תמיד מעשי בראשית. ההתחדשות של הבריאה היא בכל הרף עין ממש. ההתחדשות הזאת הוא במציאות של "עולם חסד יבנה" (תהלים פ"ט) כולו חסדים, ממש אין סוף של חסדים. דוד המלך ע"ה אמר: כל הנשמה תהלל י-ה (שם ק"נ) על כל נשימה ונשימה יש להלל את ה' על שהוא מלא חסדים. לולא החסדים של הרבש"ע לא היה העולם קיים. ואכן הבריאה מתנהלת במדת החסד. (שהוא הספירה הראשונה מהספירות שהקב"ה מנהיג בה את העולם).

אליבא דאמת אין כל ממש בסבל שהאדם סובל כי כאשר כל העולם מתנהג במדת החסד איך בכלל יכול להיות מצב של סבל. האדם צריך לדעת שגם מה שמרגיש בתחושה של סבל הוא גם במדת החסד כמו שאמר דוד המלך ע"ה טוב לי כי עוניתי למען אלמד חוקיך (שם קי"ט). כל מה שהאדם מרגיש הרגשה של סבל אינו אלא בשביל שבאמצעותו נכיר את שפלותנו שאין לנו כלום והכל מציאות ה' המנהג עולמו במדת החסד והרחמים. הסיבה שהאדם רואה בסבל את מה שנקרא כאב, ואינו רואה בסבל את התגלות החסדים שבו. הוא בגלל שהאדם מתעקש לראות בסבל את הצד הכאוב שבו. ההתעקשות הזאת הוא סוג של "פינוק" לאהוב להשתעשע בסבל ובמצוקה. כלומר לספר לאחרים כמה שהוא סובל וכמה כאבים שיש לו. ואז הוא בונה בנין שלם של סבל ומצוקה. וככל שמרבה לחשוב על הסבל שלו כך הוא מעמיק יותר ויותר את תחושת האומללות בכח הסבל שסובל. עד שהאדם מפתח חשיבה ותחושה שהוא האומלל ביותר בחיים. ועוד מצליח להוכיח בפני כל ידידיו ומכיריו עד כמה שהוא סובל ועד כמה שהוא מוקף בכאבים ויסורים.

בעצם כל מציאות הבריאה הוא "עקשנות". מדוע מציאות הבריאה היא "עקשנות"? כי דרך העקשנות האדם מסוגל להתחבר אל הבריאה. נתאר לעצמנו הלא כל מציאות הבריאה אינו כלום, מה אנוש כי תזכרנו ובן אדם כי תפקדנו (שם ח) הלא כל מציאות הבריאה היא חלק ממעל ממש. הכל רבש"ע ואיך בכל זאת יש בריאה שניתן לראותו וניתן לכאורה להמחישו? אין זה אלא ההתעקשות של האדם שמתמקד בהתבוננותו בעולם. ועל ידי כך העולם (שהוא לאמיתו של דבר מתחדש בכל הרף עין) נראה בעיני האדם כאלו שהוא עומד. וזהו בכח העקשנות שהקב"ה חנן בתכונות של האדם.

ההתעקשות הזאת יכולה להוביל את האדם אל שני מצבים שונים. אם מתעקש האדם לגלות את האלקות המסותרת בבריאה. יגלה את האלקות דרך ההתעקשות לעשות איזה פעולה (אמר הכותב: השווה לשיחה של הרא"ש בדבר המומחה שרצה לעשות מחקר מסוים ולא הצליח. ורק לאחר שהחליט שאינו מסוגל להצליח במחקרים אורו עיניו, ועי"כ הכיר שאין זה הכח שלו

אלא של הרבש"ע). מאידך אם מתעקש לראות את ה"סבל" שלו כחלק בלתי נפרד ממהותו אזי בכל מקום ובכל עת "יוכיח" עד כמה שהוא סובל וכמה שצריכים לרחם עליו. ההבדל בין שני מצבים אלו הוא בניצול העקשנות. המתעקש לגלות את האלקות מגיע בעקשנות שלו לביטול מוחלט אל הרבש"ע ואז העקשנות כאלו מתמוססת. און העס ווערט גארנישט - בלתי לה' לבדו (ולא נעשה כלום - בלתי לה' לבדו). אבל המתעקש להיות אומלל אינו משחרר את העקשנות הזאת, ואדרבה מעמיק את הרגשת הסבל יותר ויותר עד שכמעט ואינו יכול לצאת ממנה.

אליבא דאמת אין כל ממש בסבל שהאדם מרגיש כמו שאמר דוד המלך: טוב לי כי עוניתי למען אלמד חוקיך. ואכן המתעקש לגלות את האלקות מנצל את הסבל לשפלות ולהכרת חסרון היכולת של האדם ועי"כ מכניע את עצמו אל האלקות. אמנם המתעקש לראות את הסבל כסבל מתקשה לגלות את האלקות מתוך הסבל. לכן העצה היעוצה לו הוא שירבה להתבונן בנפלאות הבריאה. בכח ההתבוננות יראה שהסבל כאין ואפס לעומת החסדים הגדולים שהשי"ת מתנהג עם הבריאה בכלל ועם בריותיו בפרט.

והנה מאחר והאדם נמצא בעקשנות בתחושת הסבל לא יועילו לו בקלות לצאת ממנה ולהתבונן בחסדים הגדולים שהשי"ת מתנהג עם הבריאה. האדם בעקשנותו חושב שהוא ב"אמת" הסובל הגדול ביותר בעולם. כאלו אומר לעצמו: אני לא רוצה להשתעשע בסבל, אני באמת רוצה לצאת מהסבל ולהבטל אל הרבש"ע (ולהכיר בהשגחה הפרטית החופף עלי). אבל מה נעשה הלא אני סובל באמת. תוך כדי שמתחיל למנות כל מיני מצבים המצדיקים את תחושת הסבל. במצבים אלו יש תפקיד חשוב לחברים הקשורים זה לזה בדבוק חברים להיות לו לעזר שיוכל בכל זאת לצאת ממצבו ולהתקרב אל הרבש"ע.

עלינו לדעת כי בידיעה בעלמא אי אפשר לצאת מהמצבים בו נקלע האדם, כי באם האדם נמצא בעקשנות בתחושת הסבל, לא יצליח להשתחרר מהמצב ולחשוב על החסדים הגדולים שהשי"ת מתנהג עם הבריאה, כי המצוקה שיש לו מומחש ומורגש יותר מההישג שיכול להשיג בהתבוננות בחסדי השי"ת, מפני שאצלו הוא בבחינת ידיעה. נמצא שהעבודה העצמית שהאדם צריך להתאמץ בעבודת השי"ת זוהי עבודה קשה מאד כי צריך להגיע לידי זה לעומת זה עשה אלקים את האדם. ואיך ניתן לדרוש מהאדם עבודה כל כך קשה בעבודת השי"ת. כאן יש תפקיד לחבר החבר הנאמן להיות לו לעזר.

העזרה מה שהחבר יכול לעזור הוא בזה שיסיר מהחבר את העקשנות להיות סובל. יש לעודד את החבר בהוכחות עד כמה שניתן לנצל את הכאב לכוון המועיל ולשבצו במהלכי החיים הספוגים ומלאים בהשגחה הפרטית החופפים בחסדי השי"ת על כל פרט ופרט.

פנינים יקרים

נאום הגבר שתום העין (כ"ד, ג') חכמינו מפרשים שהיה בלעם סומא באחת מעיניו. הכוונה בדבר הוא שהרי כל אדם צריך לשתי עינים למען יראה באחת את גדולת הבורא, ובשניה יראה את שפלותו ואפסותו. בלעם ידע את גדולת הבורא כפי שאמר הכתוב: ויודע דעת עליון, אבל לא ראה את שפלות עצמו והיה גבה רוח, ממילא הריהו בגדר סומא באחת מעיניו ... (רשפי אש להגה"ק מנשכיז זצ"ל)

ראשית גוים עמלק ואחריתו עדי אבד (כ"ד, כ') ונ"ל דהנה איתא בספה"ק אשר עמלק רצה ח"ו להכנים בבנ"י ספק באמונת היחוד וצריכין להאמין באלקי עולם שהוא ראשון והוא אחרון, והיא מחית עמלק דהיינו טהרת הדעת והמחשבה להאמין באלקי עולם בלי שום נדנוד וספק. (אמרי חיים)

זה האשה אשר תקריבו לה' (כ"ח, ג') זה רומז ליסוד הנקרא זה והאשה רומז לאש והתלהבות-אשר תקריבו לה' וע"כ צריך כל איש המשכיל להסתכל בעצמו אם אש תוקד בקרבו, ואם זוכה לראות זאת בפנימיות לבו אזי עדיין צריך להזהר שלא תכבה, וע"כ צריך לראות לנפח בכל פעם מחדש האש וההתלהבות, וזה נעשה ע"י שפלות והכנעה. מבשרי אחזה אלוק שצריך האיש המשכיל להשפיל ולהכניע את עצמו עד מאד בכדי שיעורר התלהבות מחדש. (מתוך אהבת שלום)

והצנע לכת עם אלקיך (הפטרת בלק) איתא בגמ' (מכות כד) זה הכנסת כלה והלויית המת, כדי להכיר את האדם היטב יש לעקוב אחרי התנהגותו בשעה שיוצא מהשיגרא כגון בזמן של שמחה מיוחדת או בזמן של עצב, על זה אמר הכתוב והצנע לכת עם אלוקיך זה הכנסת כלה היינו רגעי שמחה והלויית המת היינו רגעי צער וכאב, אם ברגעים אלו מוכיח האדם אומץ רוח ועוז נפש הרי זה סימן מובהק שתמיד הוא מצניע לכת עם אלקיו. (כוכב מיעקב)

לידיעת החברים:

עקב דרישת אגוד התתי"ם ועוד, על החברים להזדרז ברשום ילדיהם בת"ת אור ירושלים בכתות המכינה וכתה א'.
פרטים והרשמה במשרד הת"ת 02 - 5381342
הערה חשובה: ע"פ הוראת הרא"ש שליט"א החל משנת תשס"ג יתנהלו הלמודים בשפת האידיש.

שהשמחה במעונם

מורנו הרא"ש שליט"א להולדת בן לנין
הר"ר שמואל קלירס ומשפ' להולדת הנין
הר"ר צבי פרל ומשפ' להולדת הנכד
הר"ר מנחם מלר להולדת הנכד
הר"ר עקיבא מלר ומשפ' להולדת הבן
הר"ר שמואל כץ ומשפ' להולדת הנכד
הר"ר מרדכי גולדשטיין ומשפ' להכנס הבן לעול המצוות
הר"ר חיים רובינפלד ומשפ' לאירוסי הבן
הבה"ח דוד יוסף רובינפלד לאירוסיו
הר"ר יהושע רובינפלד ומשפ' לאירוסי הנכד
הר"ר משה ירוחם שטרנגר ומשפ' לאירוסי הנכד
הר"ר חיים בער וייזר ומשפ' לאירוסי הבת

יו"ל ע"י
מערכת החברותא
רח' עדני 3
02 - 5829688
פקס: 02 - 5325477
ת.ד. 5080
ירושלים 91050

כוס תנחומים

להר"ר מנחם מנדל ירט הי"ו לפטירת אביו ז"ל
להר"ר מרדכי, וה' בנימין, גולדשטיין, הי"ו לפטירת אחיהם ז"ל
ת. נ. צ. ב. ה.